

Bene Zoltán SZÉP, ÚJ ÉLET

A pecséhengerrel játszodom, miközben várom, hogy szólítsanak. Sok éve hordom már, bőrszíjon. Legalább négy-, inkább ötezer éves. Kényelmetlenül érzem magam, ha nincs semmi a kezem ügyében – most éppen nem volna, de a nyakamban fityegő égetett agyaghenger megteszi. Igyekszem koncentrálni. Mérsékelt sikerrel. Sajnálom, hogy nem hozhattam ide a hangszeremet, a szállodában hagytam, mert nem ismerek itt senkit, aki vigyázna rá, míg benn leszek. Persze, így se megnyugtató, a közép kategóriás hotel szekrénye nem trezor. Hiába tudom, botorság az aggodalom – ugyan ki és miért lopná el? Ki tud róla és rólam?

magyar nóta

Leginkább az bánt, hogy idegen hangszeren kell megmutatnom, mit tudok. Még hozzá valami elektromos csodán, amit állítólag ehhez a show-hoz készítettek itt, Londonban – kelet-európaiak. Én is lehettem volna. Bár az se lelkesítene, ha én lettem volna. A show kivált nem. Épp eladni készülök magam. Beállni televíziós bohócnak, pózolni a kameráknak. Bárdolatlan alakoknak, a zenéhez süket suttyóknak. Folyvást fejemben zakatol egykori brácsás kollégám megjegyzése. Valahányszor magyar nótát kellett játszaniuk, újra és újra eldörmögte: mindent a jó pénzért, nemde? Most szükségem van azokra a jó pénzekre. Ha nem kellek otthon, akkor is élnem kell.

A folyosószerű, ablaktalan helyiségben négyen várakozunk. A két kínai a kanapén ül egyenes derékkal, egykedvűen bámulnak maguk elé. Mellettem arab külsejű férfi áll.

– Elnézést – szólít meg angolul, erős akcentussal. Barna arcában mélyen ülő szempár. Fátyolos a tekintete. Igyekszem barátságos mosollyal válaszolni. – Vásárolta? – mutat az ujjaim közt forgatott hengerre.

– Nem. A sivatagban találtam, elhagyott romok közt.

– Irakban?

– Irakban.

A férfi tudomásul veszi, hogy Irakban. Elfordítja a fejét, a hátát a falnak veti.

A kilencvenes évek második felében, az első iraki háború után jártam Bagdadban és környékén egy nemzetközi folklórfesztiválon. Még Szaddám volt hatalmon. Az egyetlen nyugati résztvevő Magyarországról érkezett, s a tánccsoportot kísérő zenekarnak akkoriban én voltam a primása. Emlékszem, a tíz nap alatt mennyire dédelgettek bennünket. NATO-tagországból jöttünk, csodabogaraknak számítottunk. Elvittek kirándulni a sivatagba, a folyópartra, mindenféle ókori romokhoz meg újonnan épült látnivalókhoz; sokfelé. A sivatagi túrán találtam a pecséhengert. A kísérőnkől ömlöttek az anekdoták, de többnyire személytelenül beszélt, és mindent bő lére eresztett. Amikor előkotortam a homokból ezt a kicsi tárgyat, hirtelen rövid és száraz lett. Szinte távirati stílusban mondta, hogy gyerekkorában sokan viseltek ékszerként efféle agyaghengert, épet, töröttet egyaránt. Az amerikai katonák aztán mind elvették. Egyik-másik összetaposta, elhajította, némelyik tiszt viszont gyűjtötte, hogy otthon jó pénzért eladja. A kísérőnk nyakából is letépték a sajátját. Tizenkét éves volt. A házuk falához állították, pár méterre tőle dobozos Coca Colát tettek. A dobozra lőttek, de az egyik golyó a vádliján hatolt keresztül, a másik eltörte a lábát. (Sántított, amikor minket kísért.) Végül szétlőtték a kólát, neki meg odahajítottak egy másikat. Megvárta, míg elhajtának a dzsippel, akkor lehajolt a dobozért, hogy a hűgának adja. Talán az tartotta életben. A kútjukat korábban megmérgezték. A jenkik vagy mások, ezt nem tudta. A nagyanyja látta el a sebeit. Egyik golyó sem maradt benne, átmentek rajta, az volt a szerencséje.

Belezzadt a történetbe – pár nap múlva meg kiverte a hideg veríték, amikor két lány elbóklászott a csoporttól. Ha valami bajuk esett volna, őt főbe lövik. Legalábbis ezt állította.

Lopva fürkészem a mellettem álló arabot. Divatos öltönyt, szép bőrcipőt visel. Az ábrázata hasonlít bagdadi kísérőnkére, de az azonosság kizárt. Egykori kalauzunk közel húsz éve lehetett olyan idős, mint ez a férfi most.

A férfi hirtelen felém fordul, megragadja a vállam, suttogva hadar:

a zsák

– Zsákkal a fejemen, megbilincselte kézzel ültem a szögesdrót mögött, mellettem a fiam jajveszékelt. Levették rólam a bilincset, végre magamhoz ölelhettem a gyereket. Azt mondták, örülnek a nagylelkűségüknek, elvégre le is lőhették volna Abdult. Idegesítette őket az óbégatása. Senkit sem zavar, ha terroristákat ölnek, ezt kiabálták. Szerencse a fiam nem értette. Tíz évig ültem börtönben, terroristagyánús voltam. Három évig egy lyukban. Aztán jobb lett minden. Tágasabb tér, ehetőbb étel. Tavaly kiengedtek. Nem magyarázták meg, miért. De a zsák mintha azóta is a fejemen lenne. És most itt vagyok egy szép, új élet küszöbén...

Amilyen hirtelen kezdte, ugyanolyan hirtelen fejezi be. Elengedi a vállam, elfordul, mintha mi se történt volna. Bambán meredek a mellettem álló alakra. Szavakat keresek, igyekszem átrendezni a vonásaimat, ne a megdöbbenés uralkodjék rajtam, de csak cudar lassan és nehézkesen engedelmeskedik az arcom. Az arab férfi hátát a falnak vetve, a semmibe meredve áll mellettem. Semmi nem utal arra, hogy az imént szörnyűségekbe avatott, hogy lázasan, mintegy önkívületben suttogott nekem. Képzetem? Szavakat formálnék, amikor nyílik az ajtó, s a keretben megjelenő asszisztens a nevemet mondja. Pillanatnyi habozás után fölemelem a kezem, intek, hogy értem, itt vagyok, megyek. Indulok legott.

– Sok sikert! – szól utánam az arab. Suta mozdulatot teszek, aztán elnyel a szoba, a meghallgatás, egy szép, új élet ígérete.

kép | Jean-Marc Bouju, 2003, The Associated Press

Irak. Egy iraki férfi négyéves kisfiát vigasztalja a háborús foglyok központi fogdájában az amerikai hadsereg 101. Légi Egységének támaszpontján An Najaf közelében. A kisfiú megrémült, amikor a parancsoknak megfelelően apjára csuklyát húztak és megbilincselték. Egy amerikai katona később levette a műanyag bilincset, hogy a férfi megvigasztalhassa a fiát. A hadsereg állítása szerint a csuklyákat azért alkalmazták, hogy megzavarják a rabokat és védjék a személyazonosságukat. Nem tudni, hogy mi történt a férfival és a fiúval.

